

Bankaların Kapsamlı Kârı (Zararı) ve Diğer Kapsamlı Kâr (Zarar) Kalemlerini Raporlama Uygulamalarının “TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu” Standardı Açısından İncelenmesi

An Investigation of the Reporting Practices of Bank' Comprehensive Income (Loss) and Other Comprehensive Income (Loss) Items for “TMS 1 Presentation of Financial Statements” Standard.

Hikmet ULUSAN

Doç. Dr., Bozok Üniversitesi, İİBF (hikmet.ulusan@bozok.edu.tr)

ÖZET

Bu çalışmada, bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının “TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu” standardı hükümleri ile uyumlu olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Borsa İstanbul'a kayıtlı 20 banka oluşturmaktadır. Frekans analizinin kullanıldığı çalışmada, bir kısım raporlama uygulamaları açısından araştırma kapsamındaki bankaların hepsinin raporlama uygulamalarının TMS 1 hükümleri ile uyumlu olduğu; bir kısım raporlama uygulamaları açısından ise bankaların hepsinin raporlama uygulamalarının TMS 1 hükümleri ile uyumlu olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, çalışmada, bir kısım raporlama uygulamaları açısından da bazı bankaların raporlama uygulamalarının TMS 1 hükümleri ile uyumlu olmadığı ortaya konmuştur. Bankaların TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmadıkları raporlama uygulamaları, finansal tablo hazırlayıcıları ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)'nin tek tip diğer kapsamlı gelir tablosu raporlama formatından kaynaklanabilir. BDDK'nın raporlama formatı nedeniyle ortaya çıkan TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan raporlama uygulamaları dikkate alınmadığında, 2010-2012 döneminde 8 bankanın (2013 1. üç aylık dönemde 10 bankanın) raporlama uygulamalarının TMS 1 hükümleri ile uyumlu olduğu ancak 12 bankanın (2013 1. üç aylık dönemde 10 bankanın) TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan raporlama uygulamalarına sahip olduğu söylenebilir. Aksi halde, araştırma kapsamındaki bütün bankaların TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan raporlama uygulamalarına sahip oldukları söylenecektir.

ABSTRACT

This study's purpose is to examine whether the reporting practices of banks' comprehensive income (loss) and other comprehensive income (loss) items are compatible with the requirements of “TMS 1 Presentation of Financial Statements” standard or not. The study sample consists of 20 banks listed on Borsa Istanbul. In this study used the frequency analysis, it has been concluded that, for some reporting practices, all banks' reporting practices included in the sample are compatible with the requirements of TMS 1 or not. Furthermore, for some reporting practices, it has been determined that some banks' reporting practices are not in compliance with the requirements. The reporting practices that banks are not in compliance with the requirements may be caused by financial statement preparers and a uniform other comprehensive income statements format of Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA). When the reporting practices that banks are not compatible with the requirements of TMS 1 and also resulting from the BRSA' reporting format are not taken into account, it can be said that reporting practices of 8 banks in 2010-2012 periods (10 banks in 2013 1. three-month period) are in compliance with the requirements but 12 banks (10 banks in 2013 1. three-month period) have the reporting practices inconsistent with the requirements. Otherwise, it will be said that all banks included in the sample have the reporting practices inconsistent with the requirements.

Anahtar Kelimeler:

Bankalar, Kapsamlı Kâr (Zarar), Diğer Kapsamlı Kâr (Zarar) Kalemleri, Raporlanması, TMS 1

Keywords:

Banks, Comprehensive Income (Loss), Items of Other Comprehensive Income (Loss), Its Reporting, TMS 1

1. GİRİŞ

1990'lı yıllarda işletmeleri temel finansal tablolarında kapsamlı kârı (zararı) (1) raporlamaya iten güçlü bir hareket başlamıştır (Fernández, Arana, 2010: 118). Muhasebe meslek elemanları, araştırmacılar ve muhasebe standartları belirleme kurumlarının tartışmaları finansal performans raporlama sürecinin iyileştirilmesi ile ilgili olarak kapsamlı kâr (zarar) üzerine odaklanmaktadır (Pascan, 2010: 186). Kapsamlı kârın (zararın) raporlanması konusu, standart belirleyiciler için hiç şüphesiz daha fazla önemli olmaktadır (Roberts, Wang, 2009: 341). Finansal tabloların daha şeffaf ve ihtiyaca uygun bilgi sağlamasına duyulan gereksinimden dolayı gittikçe daha fazla ülkede muhasebe standart belirleyicileri kapsamlı kâr görüşünü kabul etmiş veya kabul etmek için girişimde bulunmuştur (Wang vd., 2006: 388; Kanagaretnam vd., 2009: 353).

İşletmelerin kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin performans esaslı finansal tablolarda raporlanması amacıyla Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) 2007'de "UMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu" standardını ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) (2) da 2008'de "TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu" standardını revize etmiştir. Kapsamlı kâr görüşünü esas alan revize edilmiş UMS 1, UMSK'nın gelir tablosunda sunulan bilginin faydalılığını artırmak amacıyla 2001'de başlattığı "Performans Raporlama Projesi"nin bir ürünüdür. UMSK'nın bu projedeki temel amacı, kârın bütün unsurlarını sınıflandıracak ve gösterecek olan kapsamlı gelir tablosu (kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu) oluşturmaktır (Andersson, Karlsson, 2011: 1-5).

Bilindiği gibi bankalar, 2006'dan itibaren faaliyetlerini Uluslararası Muhasebe / Finansal Raporlama Standartları (UMS / UFRS)'nin Türkçeye çevirisi niteliğinde olan TMSK veya Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGGK) tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe / Finansal Raporlama Standartları (TMS / TFRS)'na uygun olarak muhasebeleştirmek ve finansal tablolarını bu standartlara göre hazırlayıp yayımlamak zorundadır. Bankalar, TMS 1'de yapılan ve 1 Ocak 2009 ve sonrasında başlayan hesap dönemleri için uygulanması zorunlu olan bir değişiklikle daha önce gelir ve gider tanımına uymalarına karşın ilgili TMS / TFRS uyarınca özkaynaklarla ilişkilendirilen ve özkaynak değişim tablosunda gösterilen diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini performans esaslı finansal tablolarda raporlamak zorundadırlar. Bankalar, kapsamlı kâr (zarar) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kavramlarına aşına değildir. Ayrıca, bunların performans esaslı finansal tablolarda raporlanması bankalar açısından yeni bir uygulamadır. Bu nedenle, bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamaları ile TMS 1'in bu konudaki hükümleri arasında farklılık olabileceği gibi hatalı raporlama uygulamaları ile de karşılaşılabılır. Kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamaları açısından bankalar arasında da farklılıklar olabilir. Bankalar arasındaki raporlama farklılıkları ise, bankaların kapsamlı kârları (zararları) ve diğer kapsamlı kârlarının (zararlarının) karşılaştırılabilirliğini ve finansal performanslarının değerlendirilmesini olumsuz etkileyebilecektir.

Bu çalışmada, bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, Borsa İstanbul (BIST)'a kayıtlı bankaların 2010-2012 dönemi yıllık ve 2013 1. üç aylık ara döneme ait diğer kapsamlı gelir tablosu (diğer kapsamlı kâr veya zarar tablosu), özkaynak değişim tablosu ve finansal tablolara ilişkin açıklama ve dipnotlar incelenerek yapılmıştır. Türkiye'de bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamaları ve TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olup olmadığı konusunda herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle, çalışma, muhasebe literatürüne katkı sağlaması açısından önemli olmaktadır.

Çalışma planı şu şekilde düzenlenmiştir. İlk olarak, kapsamlı kâr (zarar) kavramı ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinden bahsedilmiştir. İkinci olarak, TMS 1'in kapsamlı kâr (zarar) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin raporlanması ile ilgili hükümleri incelenmiştir. Üçüncü olarak, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)'nın kapsamlı kâr (zarar) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin raporlanması ile ilgili düzenlemeleri irdelenmiştir. Dördüncü olarak, kapsamlı kâr (zarar) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin raporlanması konusunda yapılan çalışmalara dair literatür özetlenmiştir. Son olarak da, bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan araştırmanın sonuçlarından bahsedilmiştir. Çalışma sonuç kısmı ile tamamlanmıştır.

2. KAPSAMLI KÂR (ZARAR) KAVRAMI VE DİĞER KAPSAMLI KÂR (ZARAR) KALEMLERİ

Kapsamlı kâr (zarar) kavramı yeni bir kavram değildir. Bu kavramı, muhasebe literatürüne resmi olarak takdim eden ve tanımlayan kuruluş Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (Financial Accounting Standards Board, FASB)'dur. FASB, 1980'de yayımladığı ve 1985'de yayımlanan "SFAC No. 6 Finansal Tablo Unsurları" ile yürürlükten kaldırdığı "SFAC No. 3 İşletmelerin Finansal Tablo Unsurları"nda kapsamlı kâr (zarar) kavramını tanımlamıştır (Pascan, 2010: 186). FASB, 1984'de yayımladığı "SFAC No. 5 İşletmelerin Finansal Tablolarında Tanınma ve Ölçüm" de ise kapsamlı kârın (zararın) açıklanmasını tavsiye etmiştir (Cahan vd., 2000: 1276). UMS 1'de, özkaynaklardaki değişimler ortakların ortak olmaları nedeniyle ve ortakların ortak olmaları dışında ortaya çıkan işlemler olarak iki boyutta incelenmektedir. Ortakların ortak olmaları dışındaki işlemler, kapsamlı kâr (zarar) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kavramlarının UMS / UFRS literatürüne girmesine neden olmuştur (Öztürk, 2009: 93). TMS 1 paragraf (par.) 7'de kapsamlı kâr (zarar), "ortakların ortak olmaları nedeniyle ortaya çıkan işlemler dışındaki işlemler ve diğer olaylar ve koşullar sonucu belirli bir dönemde özkaynaklardaki değişimdir" biçiminde tanımlanmıştır.

Kapsamlı kâr (zarar), işletmenin toplam performansını yani kâr (zarar) yaratma potansiyelini ifade etmekte (Örten vd., 2007: 31) olup geleneksel gelir tablosunda yer alan kârdan (zarardan) daha kapsamlıdır. Kapsamlı kâr (zarar), geleneksel gelir tablosunda yer alan kâra (zarara) ilaveten bu tabloda yer almayan ve varlık veya borçların cari değerlerinde ortaya çıkan değişikliklerden kaynaklanan gerçekleşmemiş gelir ve giderleri de kapsar. TMS 1 par. 7'de kapsamlı kârın (zararın) "kârın (zararın) ve diğer kapsamlı kârın (zararın) bütün unsurlarını kapsayacağı" ifade edilmiştir. Kâr (zarar), geleneksel gelir tablosunda sunulan kâr (zarar) olup TMS 1 par. 7'de "kapsamlı kârdan (zarardan) diğer kapsamlı gelirler dışındaki giderlerin indirilmesi" olarak tanımlanmıştır. Kapsamlı kâr (zarar) ile kâr (zarar) arasındaki fark ise diğer kapsamlı kârdır (zarardır). Diğer kapsamlı kârın (zararın) tanımı ise TMS 1 par. 7'de "diğer TFRS'ler tarafından gerekli kılındığında ya da izin verildiğinde kârda (zararda) muhasebeleştirilmeyen gelir ya da gider (yeniden sınıflandırma düzeltmeleri de dahil olmak üzere) kalemlerini kapsar" biçiminde yapılmıştır.

Diğer kapsamlı kâr (zarar) unsurları olan gelir ve giderler, diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri olarak adlandırılmakta olup bu kalemler “dirty surplus” kalemler (3) olarak da bilinir (O’Hanlon, Pope, 1999: 459; Kubota vd., 2007: 3; Shuto vd., 2009: 119; Fitzpatrick vd., 2010: 21; Zülch, Pronobis, 2010: 2; Andersson, Karlsson, 2011: 1; Ferraro, Veltri, 2012: 588). Çünkü diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri, geleneksel gelir tablosunda sunulan kâra (zarara) değil doğrudan özkaynaklara yansıtılarak “clean surplus” (4) ilişkiyi ihlal eder (Wang vd., 2006: 390; Ferraro, Veltri, 2012: 588). Bu kalemler, işletme yönetiminin başarısının değil işletme dışında ortaya çıkan olayların sonucu olarak doğarlar (Kaval, 2011: 13). Esas itibarıyla varlık ve borçların gerçeğe uygun değerlerindeki değişiklikleri temsil ederler ve dolayısıyla geçicidirler (Zülch, Pronobis, 2010: 2). TMS / TFRS’ye göre cari dönemde özkaynaklara kaydedilen diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri;

- Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar yeniden değerlendirilme fazlasındaki değişimler,
- Özkaynağa dayalı finansal araçlardaki yatırımların gerçeğe uygun değer farklarından kaynaklanan kazanç ya da kayıplar,
- Tanımlanmış fayda planlarındaki aktüeryal kazanç veya kayıplar,
- Dış ülkedeki bağlı işletmeye ait finansal tabloların çevrilmesinden kaynaklanan kazanç veya kayıplar,
- Nakit akış riskine ilişkin riskten korunma araçlarına bağlı olarak oluşan kazanç veya kayıpların etkin kısımları ve
- Gerçeğe uygun değer farkı kâra (zarara) yansıtılan olarak sınıflandırılan bir finansal borcun kredi riskinde meydana gelen değişikliklerle ilişkilendirilebilen gerçeğe uygun değerdeki değişim tutarından oluşmaktadır.

1, 2, 3 ve 6. sıradaki diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri sonradan kârda (zararda) yeniden sınıflandırılmayacak kalemlerdir (bk. TMS 16, 2005: par. 41; TMS 38, 2006: par. 87; TFRS 9, 2011: Ek B, par. B5.7.1, B5.7.9; TMS 19, 2006: par. 93D). 4 ve 5. sıradaki kalemler ise belirli koşullar karşılığında sonradan kârda (zararda) yeniden sınıflandırılacak yani kâra (zarara) aktarılabilen diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleridir (bk. TMS 21, 2005: par. 48; TMS 39, 2006: par. 97). 1 Ocak 2013’den itibaren yürürlükte olan “TFRS 9 Finansal Araçlar” standardından önce sonradan kârda (zararda) yeniden sınıflandırılacak kalemler arasında yer alan satılmaya hazır finansal varlıklardan özkaynağa dayalı finansal araçlar dışındaki diğer finansal araçlara yatırımların yeniden ölçümünde ortaya çıkan kazanç ya da kayıplar, bu standarda göre artık diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemi değildir.

3. “TMS 1 FİNANSAL TABLOLARIN SUNULUŞU” STANDARTININ KAPSAMLI KÂR (ZARAR) VE DİĞER KAPSAMLI KÂR (ZARAR) KALEMLERİNİN RAPORLANMASI İLE İLGİLİ HÜKÜMLERİ

KGK tarafından 29 Haziran 2012 tarih ve 28338 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Türkiye Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğlerde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ Sıra No: 1” ile getirilen değişiklikleri de kapsayacak şekilde TMS 1’in kapsamlı kârın (zararın) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin raporlanması ile ilgili hükümleri aşağıda açıkladığı gibidir.

1) Kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama yaklaşımı: Kapsamlı kâr (zarar) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin raporlanmasında yaygın bir şekilde kullanılan üç farklı raporlama seçeneği vardır. Bunlar; iki gelir tablosu yaklaşımı, tek gelir tablosu yaklaşımı ve özkaynak değişim tablosudur (King vd., 1999; Jordan, Clark, 2002: 1-2; Pandit, Phillips, 2004: 40; Liu, Liu, 2009: 75-76; Fitzpatrick vd., 2010: 22). Bu raporlama seçeneklerinden ilk ikisinde kapsamlı kâr (zarar) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin performans esaslı finansal tablo veya tablolarda; üçüncü seçenekte ise performans esaslı olmayan tabloda raporlanması istenir (Jordan, Clark, 2002: 1). TMS 1, kapsamlı kâr (zarar) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin performans esaslı finansal tablolarda raporlanması yaklaşımını benimsemiştir. Bununla birlikte, TMS 1 par. 108’e göre diğer kapsamlı kârın (zararın) her sınıfının birikmiş bakiyesinin bilançoda özkaynaklar arasında da gösterilmesi zorunludur. TMS 1 par. 81’e göre bir işletme, kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini performans esaslı tablolarda;

- Tek tablolü yaklaşım ya da
- İki tablolü yaklaşıma

göre sunar. TMS 1 par. 10A ve par. 81’de yer alan açıklamalara göre tek tablolü yaklaşımda, kâr (zarar) ve diğer kapsamlı kârın (zararın) iki bölüm halinde sunulduğu tek bir kapsamlı gelir tablosu düzenlenir. Söz konusu bölümler, ilk olarak kâr (zarar) unsurlarının sunulduğu kâr (zarar) bölümü, bu bölümün hemen ardından da diğer kapsamlı kâr (zarar) unsurlarının sunulduğu diğer kapsamlı kâr (zarar) bölümü gelmek üzere bir arada sunulur. İki tablolü yaklaşımda ise kapsamlı kârın (zararın) sunulduğu tablodan hemen önce gelmek üzere kâr (zarar) bölümü ayrı bir gelir tablosunda (kâr veya zarar tablosunda) sunulur. Bu yaklaşımda, kapsamlı kâr (zarar) diğer kapsamlı gelir tablosunda sunulmakta olup bu tablo kârla (zararla) başlayan ve diğer kapsamlı kâr (zarar) unsurlarını gösteren ikinci bir tablo olarak düzenlenir.

2) Kâr (zarar), diğer kapsamlı kâr (zarar) ve kapsamlı kâr (zarar) toplamalarının raporlanması: TMS 1 par. 81A’ya göre kapsamlı gelir tablosunda kâr (zarar) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) bölümlerine ek olarak kâr (zarar), diğer kapsamlı kâr (zarar) ve bu iki kârın (zararın) toplamı olan döneme ait kapsamlı kâr (zarar) sunulur. İşletmenin tek tablolü yaklaşıma göre

ULUSAN

raporlama yapması durumunda, diğer kapsamlı kâr (zarar) ve kapsamlı kârın (zararın) diğer kapsamlı kâr (zarar) bölümünde sunulması gerekir. İki tabloluya yaklaşıma göre raporlama yapılması halinde ise diğer kapsamlı gelir tablosunda kâr (zarar) bölümü gösterilmez. Ancak, bu tabloda, TMS 1 par. 81 uyarınca diğer kapsamlı kâr (zarar) ve kapsamlı kâra (zarara) ilaveten kâr (zarar) toplamının da sunulması gerekir.

3) *Ana ortaklık sahiplerine ve kontrol gücü olmayan paylara (azınlık paylarına) ait kâr (zarar) ve kapsamlı kâr (zarar) payı ile kontrol gücü olmayan paylara ait diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin raporlanması:* TMS 1 par. 81’de, diğer kapsamlı gelir tablosunun kâr (zarar) ile başlayacağı belirtilmiş olup başka bir bilgi yoktur. Bununla birlikte, “TFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar” standardında yer alan konsolide finansal tablo düzenlenmesine ilişkin açıklamalara göre konsolide kapsamlı gelir tablosunun diğer kapsamlı kâr (zarar) bölümünde veya konsolide diğer kapsamlı gelir tablosunda, ana ortaklık sahiplerine isabet eden kâr (zarar) payı ile birlikte kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) payının da sunulması gerekir. TMS 1 par. 81B uyarınca işletme, kapsamlı kârın (zararın) kontrol gücü olmayan paylara ve ana ortaklık sahiplerine isabet eden kısmını raporlamalıdır. Kapsamlı kârın (zararın) dağılımını gösteren bu kalemler, tek tabloluya yaklaşıma göre raporlama yapıldığında diğer kapsamlı kâr (zarar) bölümünde; iki tabloluya yaklaşımın tercih edildiği durumda ise diğer kapsamlı gelir tablosunda sunulur. Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere kontrol gücü olmayan paylara ait diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin, kapsamlı gelir tablosunun diğer kapsamlı kâr (zarar) bölümünde veya diğer kapsamlı gelir tablosunda sunulması gerekir.

4) *Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin sınıflandırılması ve gruplandırılarak raporlanması:* TMS 1 par. 82A’ya göre kapsamlı gelir tablosunun diğer kapsamlı kâr (zarar) bölümünde veya diğer kapsamlı gelir tablosunda özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirilen iştiraklerin ve iş ortaklıklarının diğer kapsamlı kârlarından (zararlarından) paylar dahil diğer kapsamlı kâr (zarar) tutarlarını gösteren kalemler çeşit esasına göre sınıflandırılır ve diğer TMS / TFRS’de yer alan hükümler doğrultusunda aşağıdaki şekilde gruplandırılarak sunulur:

- Sonradan kârda (zararda) yeniden sınıflandırılmayacaklar ve
- Belirli koşullar karşılığında sonradan kârda (zararda) yeniden sınıflandırılacaklar.

TMS 1 par. 85’de işletmenin böyle bir sunumun işletmenin finansal performansının anlaşılması açısından ihtiyaca daha uygun olduğu durumlarda kârın (zararın) ve diğer kapsamlı kârın (zararın) sunulduğu tablo veya tablolarda ek kalemler, başlıklar ve ara toplamlar sunabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, TMS 1 par. 86’da finansal performansın unsurlarının açıklanması için gerekli olduğu takdirde, işletmenin kârın (zararın) ve diğer kapsamlı kârın (zararın) sunulduğu tablo veya tablolara ek kalemler ilave edebileceği, kullanılan tanımları ve kalemlerin sıralamasını düzeltebileceği de ifade edilmiştir. Bu ifadelerden de, TMS 1 hükümleri yerine getirildiği takdirde, işletmelerin kapsamlı gelir tablosu ya da gelir tablosu ve diğer kapsamlı gelir tablosu formatlarını istedikleri gibi oluşturabilecekleri anlamı çıkarılabilir.

5) *Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili vergi etkileri ve bunların diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri grupları arasında dağıtılarak raporlanması:* TMS 1 par. 90’a göre işletme, yeniden sınıflandırma düzeltmeleri de dahil olmak üzere diğer kapsamlı kârın (zararın) her bir kalemiyle ilgili vergi tutarını kapsamlı gelir tablosu veya diğer kapsamlı gelir tablosunda ya da dipnotlarda açıklar. TMS 1 par. 91’e göre işletme, diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini kapsamlı gelir tablosunun diğer kapsamlı kâr (zarar) bölümü veya diğer kapsamlı gelir tablosunda;

- İlgili vergisel etkilerden arındırılmış net tutarı ya da
- Kalemlere ilişkin vergilerin toplam tutarını ayrı olarak tek bir kalemde göstermek suretiyle ilgili vergisel etkiler dikkate alınmadan önceki tutarı ile sunabilir.

İşletmenin ikinci alternatifi seçmesi durumunda söz konusu vergi tutarı, sonradan kârda (zararda) yeniden sınıflandırılabilir ve sonradan kârda (zararda) yeniden sınıflandırılmayacak kalemler arasında dağıtılır.

6) *Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili yeniden sınıflandırma düzeltmelerinin raporlanması:* TMS 1 par. 92’ye göre bir işletme, diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili yeniden sınıflandırma düzeltmelerini açıklar. TMS 1 par. 7’de yeniden sınıflandırma düzeltmeleri, “cari dönemde ya da önceki dönemlerde diğer kapsamlı kârda (zararda) muhasebeleştirilmiş olan cari dönemde kârda (zararda) yeniden sınıflandırılan tutardır” biçiminde tanımlanmıştır. TMS 1 par. 94’e göre işletme, yeniden sınıflandırma düzeltmelerini kapsamlı gelir tablosu veya diğer kapsamlı gelir tablosunda ya da dipnotlarda sunabilir. Yeniden sınıflandırma düzeltmelerini dipnotlarda sunan bir işletme, diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini ilgili yeniden sınıflandırma düzeltmelerinden sonraki tutarı ile gösterir. Bu açıklamalara göre bir işletme, diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili yeniden sınıflandırma düzeltmelerini kapsamlı gelir tablosunun diğer kapsamlı kâr (zarar) bölümü veya diğer kapsamlı gelir tablosunda ya da dipnotlarda aşağıdaki seçeneklerden birine göre sunabilir. Bunlar;

- Kapsamlı gelir tablosunun diğer kapsamlı kâr (zarar) bölümü veya diğer kapsamlı gelir tablosunda diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin yeniden sınıflandırma düzeltmeleri öncesi tutarı ile, yeniden sınıflandırma düzeltmelerinin ise ilgili kalemlerin hemen altında ayrı olarak sunulması.
- Kapsamlı gelir tablosunun diğer kapsamlı kâr (zarar) bölümü veya diğer kapsamlı gelir tablosunda diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin yeniden sınıflandırma düzeltmeleri öncesi tutarı ile, yeniden sınıflandırma düzeltmelerinin ise ayrı olarak tek bir kalemde göstermek suretiyle sunulması ve

- Kapsamlı gelir tablosunun diğer kapsamlı kâr (zarar) bölümü veya diğer kapsamlı gelir tablosunda diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin yeniden sınıflandırma düzeltmeleri sonrası tutarı ile, yeniden sınıflandırma düzeltmeleri hakkındaki bilginin ise dipnotlarda sunulmasıdır.

7) *Hisse başına kapsamlı kazancın raporlanmaması*: TMS 33 par. 67A ve par. 68A'ya göre kapsamlı kâr (zarar) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlamada ister tek tablo yaklaşımı isterse iki tablo yaklaşımı kullanılsın hisse başına kapsamlı kazanç gösterilmez ve hisse başına kazanç kâr (zarar) esas alınarak hesaplanır ve sunulur.

8) *Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin özkaynak değişim tablosunda raporlanması*: TMS 1 par. 106A'ya göre özkaynağın her bir unsuru için her kaleme ilişkin diğer kapsamlı kâr (zarar) analizi özkaynak değişim tablosunda ya da dipnotlarda sunulur. Bu analiz, TMS 1 par. 106 d(ii) uyarınca işletmenin her bir özkaynak unsuru için diğer kapsamlı kârdan (zarardan) kaynaklanan değişiklikleri ayrı olarak gösteren dönem başındaki ve sonundaki defter değeri arasında mutabakatı sağlamasını gerektirir. Böylece, TMS 1 par. 108'in hükmü yerine getirilmiş ve diğer kapsamlı kârın (zararın) her sınıfının birikmiş bakiyesi bilançoda özkaynaklar arasında gösterilmiş olacaktır. TMS 1 ve diğer TMS / TFRS'de yer alan hükümlere göre diğer kapsamlı kârın (zararın) her sınıfının birikmiş bakiyesi, diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin net tutarı ile sunulmasını gerektirir. Bu amaçla işletme, özkaynak değişim tablosunda diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin her birini;

- İlgili vergisel etkilerden arındırılmış net tutarı ve
- Yeniden sınıflandırma düzeltmeleri sonrası tutarı ile sunulmalıdır.

4. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU (BDDK)'NUN KAPSAMLI KÂR (ZARAR) VE DİĞER KAPSAMLI KÂR (ZARAR) KALEMLERİNİN RAPORLANMASI İLE İLGİLİ DÜZENLEMELERİ

BDDK'nın 1999'da kurulması ve 2000'de faaliyetlerine başlaması ile birlikte bankaların muhasebe uygulamaları, bu kurum tarafından yayımlanan yönetmelikler ve tebliğler yoluyla yönlendirilmeye başlamıştır. BDDK, bankaların 2002 sonu itibariyle finansal tablolarının UMS ile uyumlu olmasını sağlamak amacıyla UMS'ye paralel düzenlemeler içeren 22 Haziran 2002 tarih ve 24793 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de "Muhasebe Uygulama Yönetmeliği" ve daha sonra bu yönetmeliğe dayalı 18 adet tebliğ yayımlamıştır. BDDK tarafından 1 Kasım 2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete'de "Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" yayımlanmaya kadar bankaların muhasebe uygulamalarını bu yönetmelik ve tebliğler yönlendirmiştir.

2006'dan itibaren bankalar, faaliyetlerini "Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" ve BDDK tarafından bu yönetmeliğin 4. maddesinin birinci fıkrası hükümlerine dayanılarak hazırlanan ve çıkarılan tebliğlere göre muhasebeleştirilmektedir. Yönetmeliğin 4. maddesine göre bankaların faaliyetlerinin TMS / TFRS'ye uygun olarak muhasebeleştirilmesi esastır. Ancak bağlı ortaklık, birlikte kontrol edilen ortaklık ve iştiraklerin muhasebeleştirilmesi ve konsolide finansal tablolar, kamuya açıklanacak finansal tablolar ile bunlara ilişkin açıklama ve dipnotların düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar Kurulca çıkarılacak tebliğler ile belirlenecektir. Bu amaçla, BDDK tarafından 10 Şubat 2007 tarih ve 26430 sayılı Resmi Gazete'de "Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ" yayımlanmıştır. Bu tebliğin 5. maddesinin 1(a) bendinde, kamuya açıklanacak finansal tablolar ile bunlara ilişkin açıklama ve dipnotların doğru bir biçimde anlaşılabilmesi için finansal tablolar ile bunlara ilişkin açıklama ve dipnotların TMS / TFRS'ye ve "Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğe" uygun olarak hazırlandığının açık şekilde belirtilmesinin şart olduğu ifade edilmiştir. Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere bankalar, finansal tablolarını bu tebliğ ve daha sonra yayımlanacak tebliğ eklerinde sunulan finansal tablo formatlarını esas alarak TMS / TFRS'ye uygun olarak hazırlamak zorundadırlar.

"Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin" 5. maddesinde bankaların düzenlemeleri gereken finansal tablolar bilanço (finansal durum tablosu), gelir tablosu, özkaynaklarda muhasebeleştirilen gelir gider kalemlerine ilişkin tablo, özkaynak değişim tablosu, nakit akış tablosu ile kâr dağıtım tablosu olarak sıralanmıştır. Özkaynaklarda muhasebeleştirilen gelir gider kalemlerine ilişkin tablo, 21 Aralık 2008 tarih ve 27087 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile bankaların düzenlemeleri gereken finansal tablolar arasına dahil edilmiş ve "Türkiye Muhasebe Standartları uyarınca kâr ya da zararla ilişkilendirilmeyen, yeniden sınıflandırma düzeltmeleri de dahil olmak üzere özkaynaklar altında sınıflandırılan gelir ya da gider kalemlerini gösteren tablodur" biçiminde tarif edilmiştir. 22 Eylül 2007 tarih ve 26651 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ" ekinde yer alan ve ek 1'de sunulan tablo formatı, 31 Aralık 2007'den itibaren bankalar tarafından kapsamlı kâr (zarar) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlamada kullanılmaktadır. Bu da, bankaların diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini özkaynak değişim tablosu dışında bir tabloda raporlamaya TMS 1'in zorunlu uygulama tarihi olan 1 Ocak 2009'dan daha önce başladıklarını göstermektedir.

Özkaynaklarda muhasebeleştirilen gelir gider kalemlerine ilişkin tablo, 2 Nisan 2009 tarih ve 27188 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ”in 2. maddesinde aynı zamanda diğer kapsamlı gelir tablosu olarak adlandırılmıştır. Diğer kapsamlı gelir tablosu terimi, 1 Ocak 2013’den itibaren uygulanmak üzere bu konuda daha önce yayımlanmış tebliğleri yürürlükten kaldıran 28 Haziran 2012 tarih ve 28337 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ”de de kullanılmıştır. Ayrıca, bu tebliğin ekinde, ek 1’de yer alan diğer kapsamlı gelir tablosu formatı da sunulmuştur.

Ek 1’de sunulan diğer kapsamlı gelir tablosu formatında da görüldüğü üzere BDDK ve araştırma kapsamındaki bankalar tarafından her ne kadar “özkaynaklarda muhasebeleştirilen gelir gider kalemlerine ilişkin tablo” başlığının kullanımı uygun görülmüş olsa da, bu çalışmada “diğer kapsamlı gelir tablosu” teriminin kullanımı tercih edilmiştir. Ek 1’deki tablo formatında, bu çalışmada kullanılan kapsamlı kâr (zarar) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) terimlerinin yerine sırasıyla “döneme ilişkin muhasebeleştirilen toplam kâr (zarar)” ve “doğrudan özkaynak altında muhasebeleştirilen net gelir / gider” terimleri kullanılmıştır. Ek 1’deki formatta yer alan dönem kârı (zararı) terimi, net dönem kârını (zararını) yani vergiden sonraki kârı (zararı) ifade etmekte olup gerek bu çalışmada gerekse TMS 1’de geçen “kâr (zarar)” kelimesinin yerine kullanılmıştır.

5. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Kapsamlı kâr (zarar) konusunu araştıran uluslararası literatür incelendiğinde bu konunun ampirik olarak kapsamlı kâr (zarar) ve unsurlarının değer ile ilgililiği, değişkenliği, bilgi içeriği, gelecekteki faaliyet kârını (zararını) ve nakit akımlarını tahmin etme gücü, finansal oranlar üzerine etkisi, kâr yönetiminin ortaya çıkarılmasını kolaylaştırıp kolaylaştırmadığı, raporlama yöntemleri ve etkileri gibi farklı yönlerden araştırıldığı görülmektedir. Ampirik çalışmaların çoğunluğu, kapsamlı kârın (zararın) değer ile ilgililiği ve kapsamlı kâr (zarar) açıklamalarının bilgi içeriğinin değerlendirilmesi konusunda yapılan çalışmalardan oluşmaktadır (Choi, Zang, 2006: 1). Uluslararası muhasebe literatüründe kapsamlı kârın (zararın) raporlanmasını araştıran ampirik çalışmalara örnek olarak King vd. (1999), Jordan, Clark (2002), Pandit, Phillips (2004), Lee vd. (2006), Chambers vd. (2007), Roberts, Wang (2009), Mitra, Hossain (2009), McCoy vd. (2009), Dumitrana vd. (2010), Fitzpatrick vd. (2010), Ferraro (2011), Kabir, Laswad (2011) ve Company Reporting (2013) verilebilir. Bu çalışmanın amacı ile yakından ilişkili olan çalışma sadece Company Reporting (2013) tarafından yapılan araştırmadır.

Company Reporting (2013), UMS / UFRS esaslı finansal tablolar hazırlayan farklı ülkelerden ve sektörlerden 30 borsaya kayıtlı büyük global şirketin diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarını araştırmıştır. Bu çalışmanın sonuçları şöyle özetlenebilir: Araştırma kapsamındaki 30 şirketten 28’si (%93’ü), diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini kapsamlı gelir tablosunda çeşit esasına göre sınıflandırmaktadır. 30 şirketten 24’ü (%80’i), diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili vergi etkilerini raporlamaktadır. 16 şirket (%67’si), diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini kapsamlı gelir tablosunda ilgili vergisel etkilerden arındırılmış net tutarı ile; 8 şirket (%33’ü) ise ilgili vergisel etkiler dikkate alınmadan önceki tutarı ile sunmaktadır. Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili vergi etkilerini raporlayan 24 şirketten 22’si (%92’si), diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin her biri ile ilgili vergi tutarını açıklamaktadır. 10 şirket (%45’i) ilgili vergisel etkileri kapsamlı gelir tablosunda; 12 şirket (%55’i) ise dipnotlarda sunmaktadır. Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili yeniden sınıflandırma düzeltmelerine sahip 14 şirketin hepsi de, yeniden sınıflandırma tutarını ayrı olarak sunmakta olup 10 şirket (%71’i) yeniden sınıflandırma düzeltmelerini kapsamlı gelir tablosunda ve 4 şirket (%29’u) ise dipnotlarda raporlamaktadır. Araştırma kapsamındaki 30 şirketten 26’si (%87’si), kontrol gücü olmayan paylara ve ana ortaklık sahiplerine ait kapsamlı kâr (zarar) payını sunmaktadır. Ayrıca 30 şirketten 15’i (%50’si), her bir özkaynak unsuru için diğer kapsamlı kârdan (zarardan) kaynaklanan değişiklikleri ayrı olarak gösteren dönem başındaki ve sonundaki defter değeri arasında mutabakatı sağlar. Bu mutabakatı, 13 şirket (%87’si) özkaynak değişim tablosunda; 2 şirket (%13’ü) ise dipnotlarda göstermektedir.

Türk muhasebe literatüründe de, kapsamlı kâr (zarar) veya diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri konusunda yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalara örnek olarak Cihangir (2006), Gücenme (2009), Kaval (2011), Kaval (2012), Sarioğlu, Türel (2012), Gökgöz (2013) ve Demir vd. (2013) verilebilir. Ancak, bu çalışmalardan sadece Sarioğlu ve Türel’in çalışması kapsamlı kârın (zararın) raporlanması ile ilgilidir. Sarioğlu ve Türel, BIST’ye kayıtlı finansal kuruluşlar dışındaki halka açık şirketlerin UMS / UFRS’ye göre düzenlenen 2009 ve 2011 yıllarına ait finansal tablolarını inceleyerek yaptıkları çalışmada kapsamlı kârı (zararı) raporlamada şirketlerin 2009’da %68’nin (2011’de %71’nin) tek gelir tablosu yöntemini; %32’sinin (2011’de %29’nun) ise iki gelir tablosu yöntemini tercih ettiklerini tespit etmişlerdir.

6. BANKALARIN KAPSAMLI KÂRI (ZARARI) VE DİĞER KAPSAMLI KÂR (ZARAR) KALEMLERİNİ RAPORLAMA UYGULAMALARININ “TMS 1 FİNANSAL TABLOLARIN SUNULUŞU” STANDARTI AÇISINDAN İNCELENMESİ

6.1. Araştırmanın Amacı, Evreni, Örneklemi, Sınırları ve Yöntemi

Bu çalışmada, bankaların kapsamlı kâr (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının TMS 1’in hükümleri ile uyumlu olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için, bankaların kapsamlı kâr (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamaları aşağıdaki yönlerden araştırılmıştır.

- Kapsamlı kâr (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama yaklaşımı,
- Kâr (zarar), diğer kapsamlı kâr (zarar) ve kapsamlı kâr (zarar) toplamalarının raporlanması,
- Ana ortaklık sahiplerine ve kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) ve kapsamlı kâr (zarar) payı ile kontrol gücü olmayan paylara ait diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin raporlanması,
- Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri dışında gelir ve giderin raporlanması,
- Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin sınıflandırılması ve gruplandırılarak raporlanması,
- Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili vergi etkileri ve bunların diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri grupları arasında dağıtılarak raporlanması,
- Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili yeniden sınıflandırma düzeltmelerinin raporlanması ve
- Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin özkaynak değişim tablosunda raporlanması.

Bu araştırma, BIST’ye kayıtlı 20 banka üzerinde yapılmıştır. 20 banka aynı zamanda araştırmanın evrenini ve örneklemi oluşturmaktadır. Araştırma kapsamındaki bankalara ait bilgiler tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırma Kapsamındaki Bankalara Ait Bilgiler

Kodu	Banka Adı	İşlem Gördüğü Piyasa		Finansal Tablolar		İlk İşlem Tarihi*
		Pay	Borçlanma Araçları	Konsolide	Konsolide Olmayan	
AKBNK	Akbank	x	x	x	x	26.07.1990
ALBRK	Albaraka Türk Katılım Bankası	x			x	29.06.2007
ALNTF	Alternatifbank	x		x	x	03.07.1995
ASYAB	Asya Katılım Bankası	x		x	x	12.05.2006
BPOZ	Bankpozitif Kredi ve Kalkınma Bankası		x	x	x	12.10.2010
DENİZ	Denizbank	x		x	x	01.10.2004
FBBNK	Fibabanka		x		x	07.03.2012
FINBN	Finansbank	x	x	x	x	02.02.1990
INGBN	ING Bank		x	x	x	28.02.2012
SKBNK	Şekerbank	x	x	x	x	10.04.1997
TEKST	Tekstil Bankası	x		x	x	23.05.1990
TEBNK	Türk Ekonomi Bankası	x	x	x	x	28.02.2000
GARAN	Türkiye Garanti Bankası	x	x	x	x	06.06.1990
HALKB	Türkiye Halk Bankası	x		x	x	10.05.2007
ISBTR	Türkiye İş Bankası	x	x	x	x	03.01.1986
KLNMA	Türkiye Kalkınma Bankası	x			x	06.03.1991
TSKB	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası	x		x	x	10.04.1986
VAKBN	Türkiye Vakıflar Bankası	x	x	x	x	18.11.2005
TCZB	T.C. Ziraat Bankası		x	x	x	20.02.2012
YKBNK	Yapı ve Kredi Bankası	x	x	x	x	28.05.1987

* Bankpozitif Kredi ve Kalkınma Bankası, Fibabanka, ING Bank ve T.C. Ziraat Bankası’nın borçlanma araçlarının borçlanma araçları piyasasında; diğer bankaların ise pay piyasasında hisse senetlerinin ilk kez işlem gördüğü tarihtir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki 20 bankanın 8’i pay piyasası; 4’ü borçlanma araçları piyasası ve 8’i ise hem pay piyasası hem de borçlanma araçları piyasasında işlem görmektedir. Fibabanka, ING Bank ve T.C. Ziraat Bankası hariç diğer bankaların hisse senetleri veya borçlanma araçları, araştırmanın yapıldığı 2010-2012 dönemi ve 2013 1. üç aylık ara dönemde BIST pay piyasası veya borçlanma araçları piyasasında işlem görmektedir. Ayrıca, araştırma kapsamındaki 20 bankadan 3’ü konsolide olmayan; 17 banka ise hem konsolide hem de konsolide olmayan finansal tablo düzenlemektedir. Türkiye Kalkınma Bankası, 2010-2011 döneminde konsolide olmayan finansal tabloya ilaveten konsolide finansal tablo da

ULUSAN

düzenlemektedir. Ancak, bu banka, inceleme dönemlerinin hepsinde de kontrol gücü olmayan paylara ait kapsamlı kâr (zarar) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerine sahip olmadığı için araştırmada konsolide olmayan finansal tabloları esas alınmıştır.

Bu araştırma, BIST pay piyasası ve borçlanma araçları piyasasında işlem gören bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olup olmadığının incelenmesi ile sınırlı olup elde edilen bilgilerin genelleştirilmesi düşüncesi bulunmamaktadır.

Araştırma, BIST pay piyasası ve borçlanma araçları piyasasında işlem gören bankaların 2010-2012 dönemi yıllık ve 2013 1. üç aylık ara döneme ait diğer kapsamlı gelir tablosu, özkaynak değişim tablosu ve finansal tablolara ilişkin açıklama ve dipnotları incelenerek yapılmıştır. Araştırmada Albaraka Türk Katılım Bankası, Fibabanka ve Türkiye Kalkınma Bankası'nın konsolide olmayan; diğer bankaların ise konsolide finansal tabloları esas alınmıştır. Fibabanka, ING Bank ve T.C. Ziraat Bankası'nın 2011-2012 yıllık ve 2013 1. üç aylık finansal tabloları ve diğer bankaların ise 2010-2012 yıllık ve 2013 1. üç aylık finansal tabloları temin edilebilmiştir. Dolayısıyla 2010, 2011, 2012 ve 2013'te sırasıyla 17, 20, 20 ve 20 bankaya ait diğer kapsamlı gelir tablosu, özkaynak değişim tablosu ve finansal tablolara ilişkin açıklama ve dipnotlar incelenmiştir. Bankalara ait finansal tablolar BIST'nin internet sitesinden temin edilmiştir. Verilerin analizinde, tanımlayıcı istatistik yöntemlerinden frekans analizi kullanılmıştır.

6.2. Araştırma Bulguları

Bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olup olmadığını inceleyebilmek için öncelikle bankaların mevcut raporlama uygulamaları tespit edilmiş ve bu uygulamalara ait bulgular sunulmuştur. Daha sonra ise, bankaların mevcut kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olup olmadığı incelenmiş ve bu uyumluluğa ilişkin bulgular açıklanmıştır.

6.2.1. Bankaların Kapsamlı Kârı (Zararı) ve Diğer Kapsamlı Kâr (Zarar) Kalemlerini Raporlama Uygulamaları

Bu araştırmanın örneklemini oluşturan BIST'ye kayıtlı 20 bankanın 2010-2012 dönemi yıllık diğer kapsamlı gelir tabloları, özkaynak değişim tabloları ve finansal tablolara ilişkin açıklama ve dipnotlarının incelenmesi yoluyla tespit edilen kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarına ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Bankaların Kapsamlı Kârı (Zararı) ve Diğer Kapsamlı Kâr (Zarar) Kalemlerini Raporlama Uygulamalarına İlişkin Frekans Analizi Sonuçları

Bankaların Kapsamlı Kârı (Zararı) ve Diğer Kapsamlı Kâr (Zarar) Kalemlerini Raporlama Uygulamaları	f	%
1. Tek tablolü yaklaşıma göre sunum yapan banka	-	-
2. İki tablolü yaklaşıma göre sunum yapan banka	20	100
3. DKGT'de kârı (zararı) ve kapsamlı kârı (zararı) sunan banka	12	60
4. DKGT'de kârı (zararı) ve kapsamlı kârı (zararı) sunmayan banka	8	40
5. DKGT'de diğer kapsamlı kârı (zararı) sunan banka	19	95
6. DKGT'de diğer kapsamlı kârı (zararı) sunmayan banka	1	5
7. DKGT'de ana ortaklık sahiplerine ait kâr (zarar) payı ile birlikte kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) payını da sunan banka	7	50
8. DKGT'de ana ortaklık sahiplerine ait kâr (zarar) payı ile birlikte kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) payını da sunmayan banka	6	43
9. DKGT'de ana ortaklık sahiplerine ait kâr (zarar) payını sunmasına rağmen kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) payını sunmayan banka	1	7
10. DKGT'de ana ortaklık sahiplerine ve kontrol gücü olmayan paylara ait kapsamlı kâr (zarar) payını sunan banka	-	-
11. DKGT'de ana ortaklık sahiplerine ve kontrol gücü olmayan paylara ait kapsamlı kâr (zarar) payını sunmayan banka	20	100
12. DKGT'de kontrol gücü olmayan paylara ait diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini sunan banka	5	56
13. DKGT'de kontrol gücü olmayan paylara ait diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini sunmayan banka	4	44
14. DKGT'de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri dışında gelir ve gider sunan banka	1	5
15. DKGT'de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri dışında gelir ve gider sunmayan banka	19	95
16. DKGT'de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini çeşit esasına göre sınıflandıran banka	20	100
17. DKGT'de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini çeşit esasına göre sınıflandırmayan banka	-	-
18. DKGT'de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini kârda (zararda) yeniden sınıflandırılmayacaklar ve kârda (zararda) yeniden sınıflandırılacaklar olarak gruplandırarak sunan banka	-	-
19. DKGT'de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini kârda (zararda) yeniden sınıflandırılmayacaklar ve kârda (zararda) yeniden sınıflandırılacaklar olarak gruplandırarak sunmayan banka	20	100
20. DKGT'de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini ilgili vergisel etkilerden arındırılmış net tutarı ile sunan banka	-	-

21. DKGT’de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerine ilişkin vergilerin toplam tutarını ayrı olarak tek bir kaleme göstermek suretiyle ilgili vergisel etkiler dikkate alınmadan önceki tutarı ile sunan banka	20	100
22. DKGT’de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerine ait vergi tutarını kârda (zararda) yeniden sınıflandırılmayacaklar ve kârda (zararda) yeniden sınıflandırılacaklar grupları arasında dağıtan banka	-	-
23. DKGT’de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerine ait vergi tutarını kârda (zararda) yeniden sınıflandırılmayacaklar ve yeniden sınıflandırılacaklar grupları arasında dağıtmayan banka	20	100
24. DKGT’de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini yeniden sınıflandırma düzeltmeleri öncesi tutarı ile, yeniden sınıflandırma düzeltmelerini ise ilgili kalemlerin hemen altında ayrı olarak sunan banka	-	-
25. DKGT’de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini yeniden sınıflandırma düzeltmeleri öncesi tutarı ile, yeniden sınıflandırma düzeltmelerini ise ayrı bir kalem olarak göstermek suretiyle sunan banka	7	41
26. DKGT’de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini yeniden sınıflandırma düzeltmeleri sonrası tutarı ile, yeniden sınıflandırma düzeltmelerini ise ayrı bir kalem olarak göstermek suretiyle sunan banka	10	59
27. DKGT’de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini yeniden sınıflandırma düzeltmeleri sonrası tutarı ile, yeniden sınıflandırma düzeltmeleri hakkında bilgiyi ise dipnotlarda sunan banka	-	-
28. Özkaynağın her bir unsuru için diğer kapsamlı kârdan (zarardan) kaynaklanan değişiklikleri ayrı olarak gösteren dönem başındaki ve sonundaki defter değeri arasında mutabakatı ÖDT’de sunan banka	20	100
29. Özkaynağın her bir unsuru için diğer kapsamlı kârdan (zarardan) kaynaklanan değişiklikleri ayrı olarak gösteren dönem başındaki ve sonundaki defter değeri arasında mutabakatı dipnotlarda sunan banka	-	-
30. ÖDT’de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini ilgili vergisel etkilerden arındırılmış net tutarı ile sunan banka	19	95
31. ÖDT’de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini ilgili vergisel etkiler dikkate alınmadan önceki tutarı ile sunan banka	1	5
32. ÖDT’de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini yeniden sınıflandırma düzeltmeleri sonrası tutarı ile sunan banka	17	100
33. ÖDT’de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini yeniden sınıflandırma düzeltmeleri öncesi tutarı ile sunan banka	-	-

DKGT: Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu; ÖDT: Özkaynak Değişim Tablosu

Tablo 2’de sunulan bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarından 1-2 arası uygulamalar kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama yaklaşımı; 3-6 arası uygulamalar kâr (zarar), diğer kapsamlı kâr (zarar) ve kapsamlı kâr (zarar) toplamalarının raporlanması; 7-13 arası uygulamalar ana ortaklık sahiplerine ve kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) ve kapsamlı kâr (zarar) payı ile kontrol gücü olmayan paylara ait diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin raporlanması; 14 ve 15. uygulamalar diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri dışında gelir ve giderin raporlanması; 16-19 arası uygulamalar diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin sınıflandırılması ve gruplandırılarak raporlanması; 20-23 arası uygulamalar diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili vergi etkileri ve bunların diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri grupları arasında dağıtılarak raporlanması; 24-27 arası uygulamalar diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili yeniden sınıflandırma düzeltmelerinin raporlanması ve 28-33 arası uygulamalar ise diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin özkaynak değişim tablosunda raporlanması ile ilgilidir.

Araştırma kapsamındaki bankaların tablo 2’de sunulan 2010-2012 dönemindeki kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarına ilişkin bulgular aşağıda açıklandığı gibidir. Bankaların 2013 1. üç aylık ara döneme ait kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının 2010-2012 dönemindeki raporlama uygulamalarından farklılık gösteren yönlerine ait bulgulardan ise aşağıda yeri geldikçe bahsedilmiştir.

Bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama yaklaşımı uygulamalarına ilişkin bulgular: Araştırma kapsamındaki 20 bankanın hepsi de, iki tablolulu yaklaşıma göre sunum yapmakta olup tek tablolulu yaklaşıma göre sunum yapan banka yoktur.

Bankaların kâr (zarar), diğer kapsamlı kâr (zarar) ve kapsamlı kâr (zarar) toplamalarını raporlama uygulamalarına ilişkin bulgular: Araştırma kapsamındaki 20 bankanın 12’si (%60’ı), kârı (zararı) ve kapsamlı kârı (zararı) diğer kapsamlı gelir tablosunda sunmakta; 8 banka (%40’ı) ise sunmamaktadır. Sunmayan bankalardan biri (Asya Katılım Bankası), 2013 1. üç aylık ara döneme ait diğer kapsamlı gelir tablosunda kârı (zararı) ve kapsamlı kârı (zararı) sunmaya başlamıştır. Bir banka (Denizbank) hariç diğerleri, diğer kapsamlı kârı (zararı) diğer kapsamlı gelir tablosunda sunmaktadır. Diğer kapsamlı kârı (zararı) sunmayan daha doğrusu hatalı raporlayan bankada bu kârın (zararın), tabloda yer alan bilgilerden yararlanarak tekrar hesaplanması gerekmektedir. Bu durum, bankanın diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini yeniden sınıflandırma düzeltmesi öncesi tutarı ile raporlamasından kaynaklanmaktadır. Ancak, bu banka da, 2013 1. üç aylık ara döneme ait diğer kapsamlı gelir tablosunda diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini yeniden sınıflandırma düzeltmesi sonrası tutarı ile sunmaya ve dolayısıyla diğer kapsamlı kârı (zararı) doğru olarak raporlamaya başlamıştır.

Bankaların ana ortaklık sahiplerine ve kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) ve kapsamlı kâr (zarar) payı ile kontrol gücü olmayan paylara ait diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarına ilişkin bulgular: Araştırma kapsamındaki konsolide finansal tablo düzenleyen 17 bankadan 14’ü kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) payına sahiptir. Bu bankaların 7’si (%50’si), hem ana ortaklık sahiplerine ait kâr (zarar) payını hem de kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) payını diğer kapsamlı gelir tablosunda sunmaktadır. 6 banka (yaklaşık %43’ü) ise sunmamaktadır. Ancak, sunmayan bankalardan biri (Asya Katılım Bankası), 2013 1. üç aylık ara döneme ait diğer kapsamlı gelir tablosunda hem ana ortaklık sahiplerine ait kâr (zarar) payını hem de kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar)

payını sunmaya başlamıştır. 1 banka (yaklaşık %7'si) da, ana ortaklık sahiplerine ait kâr (zarar) payını diğer kapsamlı gelir tablosunda sunarken kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) payını ise sunmamaktadır. Araştırma kapsamındaki 20 bankanın hepsi de, kapsamlı kârın (zararın) ana ortaklık sahiplerine ve kontrol gücü olmayan paylara isabet eden kısmını diğer kapsamlı gelir tablosunda sunmamaktadır. Ayrıca, sadece 9 banka, kontrol gücü olmayan paylara ait diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerine sahiptir. Bu bankaların 5'i (yaklaşık %56'sı), kontrol gücü olmayan paylara ait diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini diğer kapsamlı gelir tablosunda sunarken 4 banka (yaklaşık %44'ü) ise sunmamaktadır.

Bankaların diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri dışında gelir ve gideri raporlama uygulamalarına ilişkin bulgular: Bankaların kapsamlı kâr (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlamada kullandığı ek 1'deki BDDK'nın diğer kapsamlı gelir tablosu formatında yer alan muhasebe politikasında yapılan değişiklikler ile hataların düzeltilmesinin etkisi kalemi, TMS 1 par. 110'da da ifade edildiği gibi diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemi değildir. TMS 1 par. 110'da muhasebe politikasında yapılan değişikliklere ilişkin geriye dönük düzeltmeler ve yeniden düzeltmelerin, özkaynakta meydana gelen değişiklikler olmadığı ancak bir TFRS'nin özkaynağın başka bir unsurunda geriye yönelik olarak düzeltme yapmasını gerektirdiği durum haricinde dağıtılmamış kârların açılış bakiyesi olduğu belirtilmiştir. Araştırma kapsamındaki bankalardan sadece biri (%5'i), diğer kapsamlı gelir tablosunda muhasebe politikasında yapılan değişiklikler ile hataların düzeltilmesinin etkisi kalemini sunmuştur. 19 banka (%95'i) ise sunmamıştır. Ancak, söz konusu kalemi, 2013 1. üç aylık ara dönemde 2010-2012 yılları arasında raporlama yapan Albaraka Türk Katılım Bankası'na ilaveten Alternatifbank da raporlamıştır.

Bankaların diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini sınıflandırma ve gruplandırarak raporlama uygulamalarına ilişkin bulgular: Araştırma kapsamındaki bankaların hepsi, diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini diğer kapsamlı gelir tablosunda çeşit esasına göre sınıflandırmakta ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini kârda (zararda) yeniden sınıflandırılmayacaklar ve kârda (zararda) yeniden sınıflandırılacaklar olarak gruplandırarak sunmamaktadır. Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini diğer kapsamlı gelir tablosunda çeşit esasına göre sınıflandırmadan ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini kârda (zararda) yeniden sınıflandırılmayacaklar ve kârda (zararda) yeniden sınıflandırılacaklar olarak gruplandırarak sunan banka ise bulunmamaktadır.

Bankaların diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili vergi etkilerini ve bunların diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri grupları arasında dağıtılarak raporlama uygulamalarına ilişkin bulgular: Araştırma kapsamındaki bankaların hepsi, diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini diğer kapsamlı gelir tablosunda kalemlere ilişkin vergilerin toplam tutarını ayrı olarak tek bir kalemde göstermek suretiyle ilgili vergisel etkiler dikkate alınmadan önceki tutarı ile sunmaktadır. Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini ilgili vergisel etkilerden arındırılmış net tutarı ile raporlayan banka ise yoktur. Dolayısıyla, hiçbir banka, yeniden sınıflandırma düzeltmeleri de dahil olmak üzere diğer kapsamlı kârın (zararın) her bir kalemiyle ilgili vergi tutarını dipnotlarda açıklamamaktadır. Ayrıca, araştırma kapsamındaki bütün bankalar, diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerine ait vergi tutarını diğer kapsamlı gelir tablosunda kârda (zararda) yeniden sınıflandırılmayacaklar ve yeniden sınıflandırılacaklar grupları arasında dağıtmadan sunmaktadır. Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerine ait vergi tutarını, kârda (zararda) yeniden sınıflandırılmayacaklar ve yeniden sınıflandırılacaklar grupları arasında dağıtarak raporlayan banka ise bulunmamaktadır.

Bankaların diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili yeniden sınıflandırma düzeltmelerini raporlama uygulamalarına ilişkin bulgular: Araştırma kapsamındaki 20 bankadan 17'si yeniden sınıflandırma düzeltmesi raporlamaktadır. Bu bankaların 7'si (yaklaşık %41'i), diğer kapsamlı gelir tablosunda diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini yeniden sınıflandırma düzeltmeleri öncesi tutarı ile, yeniden sınıflandırma düzeltmelerini ise ayrı bir kalem olarak göstermek suretiyle sunmaktadır. 10 banka (yaklaşık %59'u) ise diğer kapsamlı gelir tablosunda diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini yeniden sınıflandırma düzeltmeleri sonrası tutarı ile, yeniden sınıflandırma düzeltmelerini ise ayrı bir kalem olarak göstermek suretiyle raporlamaktadır. Birincisini seçenler, Denizbank hariç diğer kapsamlı gelir tablosunda kâr (zarar) ve kapsamlı kâr (zarar) toplamalarını sunmayan; ikincisini seçenler ise sunan bankalardır. Denizbank, 2013 1. üç aylık ara dönemde diğer kapsamlı gelir tablosunda diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini yeniden sınıflandırma düzeltmeleri sonrası tutarı ile, yeniden sınıflandırma düzeltmelerini ise ayrı bir kalem olarak göstermek suretiyle sunmaya başlamıştır. 17 bankadan hiçbirisi, diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini yeniden sınıflandırma düzeltmeleri öncesi tutarı ile, yeniden sınıflandırma düzeltmelerini ise ilgili kalemlerin hemen altında ayrı olarak ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini yeniden sınıflandırma düzeltmeleri sonrası tutarı ile, yeniden sınıflandırma düzeltmeleri hakkında bilgiyi ise dipnotlarda raporlamamaktadır.

Bankaların diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini özkaynak değişim tablosunda raporlama uygulamalarına ilişkin bulgular: Araştırma kapsamındaki bankaların hepsi, özkaynağın her bir unsuru için diğer kapsamlı kârdan (zarardan) kaynaklanan değişiklikleri ayrı olarak gösteren dönem başındaki ve sonundaki defter değeri arasında mutabakatı özkaynak değişim tablosunda sunmakta olup dipnotlarda sunan banka yoktur. 20 bankadan sadece biri (%5'i), diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini özkaynak değişim tablosunda ilgili vergisel etkiler dikkate alınmadan önceki tutarı ile; 19 banka (%95'i) ise ilgili vergisel etkilerden arındırılmış net tutarı ile sunmaktadır. Yeniden sınıflandırma düzeltmesi raporlayan 17 bankanın hepsi de, diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini özkaynak değişim tablosunda yeniden sınıflandırma düzeltmeleri sonrası tutarı ile sunmakta olup yeniden sınıflandırma düzeltmeleri öncesi tutarı ile sunan banka bulunmamaktadır.

6.2.2. Bankaların Kapsamlı Kârı (Zararı) ve Diğer Kapsamlı Kâr (Zarar) Kalemlerini Raporlama Uygulamalarının “TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu” Standardı Hükümleri ile Uyumluluğu

2010-2012 dönemine ait araştırma kapsamındaki bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamaları TMS 1'in hükümleri ile karşılaştırıldığında, bir kısım raporlama uygulamaları açısından bankaların hepsinin raporlama uygulamalarının TMS 1 hükümleri ile uyumlu olduğu; bir kısım raporlama uygulamaları açısından ise bankaların hepsinin raporlama uygulamalarının TMS 1 hükümleri ile uyumlu olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, çalışmada, bir kısım raporlama uygulamaları açısından da araştırma kapsamında yer alan bazı bankaların raporlama uygulamalarının TMS 1 hükümleri ile uyumlu olduğu; diğer bankaların ise uyumlu olmadığı ortaya konmuştur.

Araştırma kapsamındaki bankaların hepsinin TMS 1 hükümleri ile uyumlu olduğu kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamaları;

- Kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama yaklaşımı,
- Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin sınıflandırılması,
- Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili vergi etkilerinin raporlanması,
- Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili yeniden sınıflandırma düzeltmelerinin raporlanması ve
- Özkaynak değişim tablosunda özkaynağın her bir unsuru için diğer kapsamlı kârdan (zarardan) kaynaklanan değişiklikleri ayrı olarak gösteren dönem başındaki ve sonundaki defter değeri arasında mutabakatın ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin yeniden sınıflandırma düzeltmeleri sonrası tutarı ile raporlanmasında ortaya çıkmaktadır.

Araştırma kapsamındaki bankaların hepsinin TMS 1 hükümleri ile uyumlu olmadığı kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamaları aşağıdaki uygulamalarda ortaya çıkmaktadır. Bunlar;

- Ana ortaklık sahiplerine ve kontrol gücü olmayan paylara ait kapsamlı kâr (zarar) payının raporlanması,
- Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin gruplandırılarak raporlanması ve
- Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili vergi etkilerinin diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri grupları arasında dağıtılarak raporlanmasıdır.

Araştırma kapsamındaki bankaların bir kısmının TMS 1 hükümleri ile uyumlu olduğu ancak bazı bankaların ise uyumlu olmadığı kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamaları ise;

- Kâr (zarar), diğer kapsamlı kâr (zarar) ve kapsamlı kâr (zarar) toplamalarının raporlanması,
- Ana ortaklık sahiplerine ve kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) payı ile kontrol gücü olmayan paylara ait diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin raporlanması,
- Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri dışında gelir ve giderin raporlanması ve
- Özkaynak değişim tablosunda diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin ilgili vergisel etkiler dikkate alınmadan önceki tutarı ile raporlanmasında ortaya çıkmaktadır.

2010-2012 döneminde araştırma kapsamındaki bankaların hepsinin ya da sadece bazı bankaların TMS 1 hükümleri ile uyumlu olmadığı kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamaları ve bu uygulamalara sahip bankalar tablo 3'de özetlenerek sunulmuştur.

Tablo 3. TMS 1 Hükümleri İle Uyumlu Olmayan Kapsamlı Kârı (Zararı) ve Diğer Kapsamlı Kâr (Zarar) Kalemlerini Raporlama Uygulamasına Sahip Bankalar ve Raporlama Uygulamaları

TMS 1 Hükümleri İle Uyumlu Olmayan Kapsamlı Kârı (Zararı) ve Diğer Kapsamlı Kâr (Zarar) Kalemlerini Raporlama Uygulamaları	TMS 1 Hükümleri İle Uyumlu Olmayan Kapsamlı Kârı (Zararı) ve Diğer Kapsamlı Kâr (Zarar) Kalemlerini Raporlama Uygulamasına Sahip Bankalar												
	AKBNK	ALBRK	ALNTF	ASYAP	DENİZ	FBBNK	FINBN	TEBNK	ISBTR	KLNMA	TSKB	TCZB	DiĞER
1. DKGT'de kârı (zararı) ve kapsamlı kârı (zararı) sunmayan banka	x		x	x		x	x	x		x		x	
2. DKGT'de diğer kapsamlı kârı (zararı) sunmayan banka					x								
3. DKGT'de ana ortaklık sahiplerine ait kâr (zarar) payı ile birlikte kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) payını da sunmayan banka	x		x	x			x	x				x	
4. DKGT'de ana ortaklık sahiplerine ait kâr (zarar) payını sunmasına rağmen kontrol gücü olmayan paylara ait kâr									x				

ULUSAN

(zarar) payını sunmayan banka														
5. DKGT'de ana ortaklık sahiplerine ve kontrol gücü olmayan paylara ait kapsamlı kâr (zarar) payını sunmayan banka	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	X
6. DKGT'de kontrol gücü olmayan paylara ait diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini sunmayan banka								x	x			x	x	
7. DKGT'de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri dışında gelir ve gider sunan banka		x												
8. DKGT'de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini kârda (zararda) yeniden sınıflandırılmayacaklar ve yeniden sınıflandırılacaklar olarak gruplandırılarak sunmayan banka	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	X
9. DKGT'de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerine ait vergi tutarını kârda (zararda) yeniden sınıflandırılmayacaklar ve yeniden sınıflandırılacaklar grupları arasında dağıtmayan banka	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	X
10. ÖDT'de diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini ilgili vergisel etkilerden önceki tutarı ile sunan banka		x												

DKGT: Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu; ÖDT: Özkaynak Değişim Tablosu

Tablo 3'de görüldüğü üzere 2010-2012 döneminde Akbank, Alternatifbank, Asya Katılım Bankası, Fibabanka, Finansbank, Türk Ekonomi Bankası, Türkiye Kalkınma Bankası ve T.C. Ziraat Bankası TMS 1'de istenilenin aksine diğer kapsamlı gelir tablosunda kâr (zarar) ve kapsamlı kâr (zarar) toplamlarını sunmamaktadır. Fibabanka ve Türkiye Kalkınma Bankası hariç diğer 6 banka, kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) payını sunmaz. Diğer kapsamlı gelir tablosunda ana ortaklık sahiplerine hem de kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) payını sunmasına rağmen kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) payını sunmayan banka ise Türkiye İş Bankası'dır. TMS 1'de istenilenin aksine Denizbank diğer kapsamlı kâr (zarar); Türk Ekonomi Bankası, Türkiye İş Bankası, Türkiye Sinai Kalkınma Bankası ve T.C. Ziraat Bankası da kontrol gücü olmayan paylara ait diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini diğer kapsamlı gelir tablosunda sunmamaktadır. TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan raporlama uygulamasına sahip bir diğer banka da Albaraka Türk Katılım Bankası'dır. TMS 1 ve diğer TMS / FTRS uyarınca diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin özkaynak değişim tablosunda ilgili vergisel etkilerden arındırılmış net tutarı ile sunulması gerekirken, Albaraka Türk Katılım Bankası ilgili vergisel etkiler dikkate alınmadan önceki tutarı ile sunmaktadır. Araştırma kapsamındaki bankaların bir kısmında görülen bu raporlama uygulamalarının TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmamasının sebebi, diğer kapsamlı gelir tablosunun fonksiyonunun ve kapsamlı kâr (zarar) kavramının finansal tablo hazırlayıcıları tarafından tam olarak anlaşılabilmesi olabilir.

Tablo 3'de görüldüğü üzere 2010-2012 döneminde araştırma kapsamındaki bankaların hepsinde görülen diğer kapsamlı gelir tablosunda ana ortaklık sahiplerine ve kontrol gücü olmayan paylara ait kapsamlı kâr (zarar) payının sunulmaması ile sadece Albaraka Türk Katılım Bankası'nda görülen diğer kapsamlı gelir tablosunda diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri dışında gelir ve giderin sunulması uygulamaları, bankalar tarafından kullanılan ve ek 1 yer alan BDDK'nın diğer kapsamlı gelir tablosu formatının eksik veya hatalı bilgi içermesi nedeniyle ortaya çıkan TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan raporlama uygulamalarıdır. BDDK'nın diğer kapsamlı gelir tablosu formatında, TMS 1'de istenmesine rağmen ana ortaklık sahiplerine ve kontrol gücü olmayan paylara ait kapsamlı kâr (zarar) payının sunulması gerektiğine dair herhangi bir bilgi yoktur. Ayrıca, daha öncede belirtildiği gibi bu formatta yer alan ve sunulması istenen muhasebe politikasında yapılan değişiklikler ile hataların düzeltilmesinin etkisi kalemi diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemi değildir. 2010-2012 döneminde araştırma kapsamındaki sadece 1 bankada görülen diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri dışında gelir ve giderin raporlanması uygulaması, muhasebe politikasında yapılan değişiklikler ile hataların düzeltilmesinin etkisi kalemine sahip olmuş olsalardı, BDDK'nın diğer kapsamlı gelir tablosu formatı gereği bütün bankalarda görülmesi muhtemel TMS 1 hükümleri ile uyumlu olmayan bir raporlama uygulamasıdır.

Tablo 3'de görüldüğü üzere 2010-2012 döneminde araştırma kapsamındaki bankaların hepsinde görülen ve TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan diğer kapsamlı gelir tablosunda diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini kârda (zararda) yeniden sınıflandırılmayacaklar ve kârda (zararda) yeniden sınıflandırılacaklar olarak gruplandırılarak ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerine ait vergi tutarını bu gruplar arasında dağıtarak sunulmaması uygulamalarının ortaya çıkmasının sebebi, BDDK'nın diğer kapsamlı gelir tablosu formatının TMS 1'deki değişikliklere müteakiben güncellenmemesi yani TMS 1'deki değişiklikleri yakından takip edememesi ve bankaların BDDK'nın uygulamalarının dışına çıkmamasıdır. Söz konusu iki raporlama uygulaması, yeni bir uygulama olup 30 Haziran 2012'den sonra başlayan hesap dönemlerinde uygulanması zorunludur. Ancak, isteyen işletmeler, bu değişiklikleri 1 Temmuz 2012'den önce başlayan hesap dönemlerinde ilişkin finansal tablolarında da uygulayabilmektedir. Bununla birlikte, 2012 yılı yıllık finansal tablolarında hiçbir bankanın erken uygulamaya geçtiği bulgusuna rastlanılmadığı gibi 2013 1. üç aylık ara döneme ait finansal tablolarında da uygulamaya geçilmemiştir.

BDDK'nın diğer kapsamlı gelir tablosu formatının eksik veya hatalı bilgi içermesi ile BDDK'nın diğer kapsamlı gelir tablosu formatını güncellememesi ve bankaların BDDK'nın uygulamalarının dışına çıkmaması nedeniyle ortaya çıkan TMS

1'in hükümleri ile uyumlu olmayan raporlama uygulamaları dikkate alınmadığında, 2010-2012 döneminde araştırma kapsamındaki 8 bankanın kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının TMS 1 hükümleri ile uyumlu olduğu söylenebilir. Bu bankalar; Bankpozitif Kredi ve Kalkınma Bankası, ING Bank, Şekerbank, Tekstil Bankası, Türkiye Garanti Bankası, Türkiye Halk Bankası, Türkiye Vakıflar Bankası ve Yapı ve Kredi Bankası'dır. Aksi halde, araştırma kapsamındaki bütün bankaların TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarına sahip oldukları söylenecektir. Çünkü Akbank, Albaraka Türk Katılım Bankası, Alternatifbank, Asya Katılım Bankası, Fibabanka, Denizbank, Finansbank, Türk Ekonomi Bankası, Türkiye İş Bankası, Türkiye Kalkınma Bankası, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası ve T.C. Ziraat Bankası'nda yukarıda bahsedilen her üç sebepten kaynaklanan TMS 1 hükümleri ile uyumlu olmayan raporlama uygulamalarına rastlanılmaktadır.

2013 1. üç aylık ara döneme ait araştırma kapsamındaki bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamaları TMS 1'in hükümleri ile karşılaştırıldığında, Asya Katılım Bankası ve Denizbank'ın kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının TMS 1 hükümleri ile uyumluluğu konusunda iyileşme olduğu görülmektedir. Çünkü Asya Katılım Bankası, 2010-2012 döneminde kârı (zararı) ve kapsamlı kârı (zararı) diğer kapsamlı gelir tablosunda sunmazken 2013 1. üç aylık ara dönemde sunmaya başlamıştır. Ayrıca, bu banka, 2010-2012 döneminde hem ana ortaklık sahiplerine ait kâr (zarar) payını hem de kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) payını diğer kapsamlı gelir tablosunda sunmazken 2013 1. üç aylık ara dönemde sunmaktadır. Denizbank, 2010-2012 döneminde diğer kapsamlı kârı (zararı) diğer kapsamlı gelir tablosunda raporlamamakta daha doğrusu hatalı raporlamaktadır. Bu banka da, 2013 1. üç aylık ara döneme ait diğer kapsamlı gelir tablosunda diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini yeniden sınıflandırma düzeltmesi sonrası tutarı ile sunmaya ve dolayısıyla diğer kapsamlı kârı (zararı) doğru olarak raporlamaya başlamıştır. Böylece, Asya Katılım Bankası ve Denizbank'da finansal tablo hazırlayıcılarından kaynaklanan TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan raporlama uygulamaları düzeltilmiş ve TMS 1 hükümleri ile uyumlu hale getirilmiş olmaktadır. Bu iki banka dışında araştırma kapsamındaki diğer bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının TMS 1'in hükümleri ile uyumluluğu konusunda hiçbir değişiklik olmayıp 2010-2012 dönemindeki gibidir. Dolayısıyla, BDDK'nın diğer kapsamlı gelir tablosu formatı nedeniyle ortaya çıkan TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan raporlama uygulamaları dikkate alınmadığında, 2013 1. üç aylık ara dönemde 10 bankanın kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının TMS 1 hükümleri ile uyumlu olduğu; 10 bankanın ise TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan raporlama uygulamalarına sahip olduğu söylenebilir. Aksi halde, 2010-2012 döneminde olduğu gibi araştırma kapsamındaki bütün bankaların TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarına sahip oldukları söylenecektir.

7. SONUÇ

BIST'ye kayıtlı bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olup olmadığının incelendiği bu çalışmada, bir kısım raporlama uygulamaları açısından araştırma kapsamındaki bankaların hepsinin raporlama uygulamalarının TMS 1 hükümleri ile uyumlu olduğu; bir kısım raporlama uygulamaları açısından ise bankaların hepsinin raporlama uygulamalarının TMS 1 hükümleri ile uyumlu olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, çalışmada, bir kısım raporlama uygulamaları açısından da araştırma kapsamında yer alan bazı bankaların raporlama uygulamalarının TMS 1 hükümleri ile uyumlu olduğu tespit edilirken diğer bankaların ise uyumlu olmadığı ortaya konmuştur. Bu da, BDDK'nın tek tip diğer kapsamlı gelir tablosu raporlama formatına göre raporlama yapmalarına rağmen bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamaları arasında farklılıklar olduğunu göstermektedir. Çalışmada, 2010-2012 dönemi ve 2013 1. üç aylık ara dönemde araştırma kapsamındaki bankaların hepsinin ya da sadece bazı bankaların TMS 1 hükümleri ile uyumlu olmadığı kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının aşağıdaki uygulamalarda ortaya çıktığı tespit edilmiştir.

- Kâr (zarar), diğer kapsamlı kâr (zarar) ve kapsamlı kâr (zarar) toplamalarının raporlanması,
- Ana ortaklık sahiplerine ve kontrol gücü olmayan paylara ait kâr (zarar) ve kapsamlı kâr (zarar) payı ile kontrol gücü olmayan paylara ait diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin raporlanması,
- Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri dışında gelir ve giderin raporlanması,
- Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin gruplandırılarak raporlanması,
- Diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri ile ilgili vergi etkilerinin diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemleri grupları arasında dağıtılarak raporlanması ve
- Özkaynak değişim tablosunda diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerinin ilgili vergisel etkiler dikkate alınmadan önceki tutarı ile raporlanması.

Araştırma kapsamındaki bankaların hepsinin ya da sadece bazı bankaların TMS 1 hükümleri ile uyumlu olmadığı kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının sebepleri; diğer kapsamlı gelir tablosunun fonksiyonunun ve kapsamlı kâr (zarar) kavramının finansal tablo hazırlayıcıları tarafından tam olarak anlaşılammış

ULUSAN

olması, BDDK'nın diğer kapsamlı gelir tablosu formatının eksik veya hatalı bilgi içermesi ile BDDK'nın diğer kapsamlı gelir tablosu formatını güncellememesi ve bankaların BDDK'nın uygulamalarının dışına çıkmaması olabilir. BDDK'nın diğer kapsamlı gelir tablosu formatı nedeniyle ortaya çıkan TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan raporlama uygulamaları dikkate alınmadığında, 2010-2012 döneminde araştırma kapsamındaki 8 bankanın (2013 1. üç aylık ara dönemde 10 bankanın) kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının TMS 1 hükümleri ile uyumlu olduğu; 12 bankanın (2013 1. üç aylık ara dönemde 10 bankanın) ise TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan raporlama uygulamalarına sahip olduğu söylenebilir. Aksi halde, araştırma kapsamındaki bütün bankaların TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarına sahip oldukları söylenecektir. 2013 1. üç aylık ara dönemde TMS 1'in hükümleri ile uyumlu raporlama uygulamasına sahip banka sayısında artış görülmesi, bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamalarının TMS 1 hükümleri ile uyumluluğu konusunda iyileşme olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmanın bulguları, BDDK'nın diğer kapsamlı gelir tablosu formatından kaynaklanan bankaların TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamaları hakkında bilgi sağlayarak BDDK'nın diğer kapsamlı gelir tablosu formatını güncellemesinde yardımcı olabilir. Çünkü BDDK'nın TMS 1'de getirilen yenilikler doğrultusunda diğer kapsamlı gelir tablosu formatını güncellemesi gerekmektedir. BDDK'nın bu güncellemeyi yaparken diğer kapsamlı gelir tablosu formatında yer alan muhasebe politikasında yapılan değişiklikler ile hataların düzeltilmesinin etkisi kalemini çıkarması ve raporlama formatına kapsamlı kârın (zararın) dağılımını gösteren ana ortaklık sahiplerine ve kontrol gücü olmayan paylara ait kapsamlı kâr (zarar) payı satırları ilave etmesi gerekir. BDDK'nın diğer kapsamlı gelir tablosu formatı güncellenirken, ek 2'de sunulan KGK'nın diğer kapsamlı gelir tablosu formatı örneğinden de yararlanılabilir. Ayrıca çalışma, finansal tablo hazırlayıcılarından kaynaklanan bankaların TMS 1'in hükümleri ile uyumlu olmayan kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamaları hakkında bilgi sağlayarak bankaların raporlama uygulamalarını iyileştirmesine de katkı yapabilir. Böylece, bankaların finansal performanslarının karşılaştırılabilirliği ve değerlendirilmesi iyileştirilecektir.

Bu çalışmada, BIST'ye kayıtlı bankaların kapsamlı kârı (zararı) ve diğer kapsamlı kâr (zarar) kalemlerini raporlama uygulamaları TMS 1'in hükümlerine uygunluk açısından incelenmiş olup benzer bir çalışma TMS / TFRS ve dolayısıyla UMS / UFRS'ye göre raporlama yapan diğer işletmelerde de yapılabilir.

NOTLAR

1. Türkiye Muhasebe / Finansal Raporlama Standartları (TMS / TFRS) literatüründe, Uluslararası Muhasebe / Finansal Raporlama Standartları (UMS / UFRS) literatüründe kullanılan "comprehensive income" ve "other comprehensive income" terimlerinin Türkçe karşılığı olarak "kapsamlı gelir" ve "diğer kapsamlı gelir" terimleri kullanılmaktadır. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK), 2007'de UMS 1'in revize edilmesinde SFAS No. 130'u esas almıştır (Lau Ka Pik, Lee Kam Ha, 2010: 5). Dolayısıyla, kapsamlı kâr kavramı, UMSK literatürüne Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (Financial Accounting Standards Board, FASB) SFAS ve SFAC literatüründen girmiştir. Amerikan İngilizcesindeki "income" kelimesi Britanya İngilizcesindeki "profit" kelimesinin karşılığıdır (Yücel, 2006). Bu nedenle, bu çalışmada, "kapsamlı gelir" ve "diğer kapsamlı gelir" terimleri yerine sırasıyla "kapsamlı kâr" ve "diğer kapsamlı kâr" terimleri kullanılmıştır.
2. TMSK, TMS / TFRS'yi hazırlamak ve yayımlamak amacıyla 1999'da 4487 sayılı yasa ile kurulmuştur. Ancak, kurul 2011'de 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile lağvedilerek yerine Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) kurulmuştur. Kurum tarafından yayımlanacak UMS / UFRS ile uyumlu standart ve düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar TMSK'nın yayımladığı TMS / TFRS'nin uygulanmasına devam edilir.
3. "surplus" terimi, varlıkların borçları aşan kısmı yani özkaynaklar anlamına gelen eski bir kelimedir. Bu çalışmada, "dirty surplus items"ı "kirli özkaynak kalemleri" olarak çevirmek yerine uluslararası literatürdeki kavramın kullanılması uygun görülmüştür.
4. Bu çalışmada, "clean surplus"ı "temiz özkaynaklar" olarak çevirmek yerine uluslararası literatürdeki kavramın kullanılması uygun görülmüştür. "Clean surplus" görüşü, sahiplerin servetinde ortaya çıkan değişikliklerin raporlanması konusunda "dirty surplus" görüşüne alternatif olarak ileri sürülmüş bir görüştür. "Dirty surplus" görüşünde, bazı gelir ve gider kalemleri gelir tablosunu bypass ederek doğrudan bilançoda özkaynaklar arasında raporlanmaktadır. "Clean surplus" görüşünde ise, net varlıklardaki bütün değişiklikler gelir tablosundan geçerek bilançoda özkaynaklar arasına alınmaktadır (Kanagaretnam vd., 2009: 352). Kapsamlı kâr görüşü "clean surplus" ilişkiye dayalıdır (Dhaliwal vd., 1999: 44; Andersson, Karlsson, 2011: 5).

KAYNAKÇA

- ANDERSSON, J.; KARLSSON, N. (2011). "Comprehensive Income Reporting - the Attitude of Producers and Users of Financial Statements", İnternet Adresi: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/25603/1/gupea_2077_25603_1.pdf, (Erişim Tarihi: 22.02.2013).
- Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar İle Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ (2007, Şubat 10). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 26430.
- Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar İle Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (2007, Eylül 22). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 26651.
- Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar İle Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (2009, Nisan 2). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 27188
- Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar İle Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ (2012, Haziran 28). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 28337.
- Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (2006, Kasım 1). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 26333.
- Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (2008, Aralık 21). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 27087.
- Borsa İstanbul (BIST), www.kap.gov.tr
- CAHAN, S.F.; COURTENAY, S.M.; GRONWOLLER, P.L.; UPTON, D.R. (2000). "Value Relevance of Mandated Comprehensive Income Disclosures", *Journal of Business Finance & Accounting*, 27(9) & (10): 1273-1301.
- CHAMBERS, D.; LINSMEIER, T.J.; SHAKESPEARE, C.; SOUGIANNIS, T. (2007). "An Evaluation of SFAS No. 130 Comprehensive Income Disclosures", *Review of Accounting Studies*, 12: 557-593.
- CHOI, J.H.; ZANG, Y. (2006). "Implication of Comprehensive Income Disclosure for Future Earnings and Analysts' Forecasts", *Research Collection School of Accountancy, Paper 163*, İnternet Adresi: http://ink.library.smu.edu.sg/soa_research/163, (Erişim Tarihi: 22.02.2013).
- ÇİHANGİR, E. (2006). "The Value Relevance of Comprehensive Income: An Application at İstanbul Stock Exchange (ISE)", *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İngilizce İşletme Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İzmir.
- Company Reporting (2013). "CR Common Practices, Other Comprehensive Income under IFRS", İnternet Adresi: http://www.companyreporting.com/sites/default/files/common-practices/13.02-other-comprehensive-income_0.pdf, (Erişim Tarihi: 08.07.2013).
- DEMİR, V.; BAHADIR, O.; ÖNCEL, A.G. (2013). "What is the Best Measure of Financial Performance? Comprehensive Income Versus Net Income: Evidence from Turkey". *İktisat, İşletme ve Finans*, 28(323): 73-96.
- DHALIWAL, D.; SUBRAMANYAM, K.R.; TREZEVANT, R. (1999). "Is Comprehensive Income Superior to Net Income as a Measure of Firm Performance?", *Journal of Accounting and Economics*, 26(1-3): 43-67.
- DUMITRANA, M.; JIANU, I.; JINGA, G. (2010). "Comprehensive Income - Past, Present and Future", *Analele Stiintifice ale Universitatii "Alexandru Ioan Cuza" din Iasi - Stiinte Economice*, 2010SE: 25-40.
- FERNÁNDEZ, F.S.; ARANA, M.M.C. (2010). "Effects of Comprehensive Income on ROE in A Context of Crisis: Empirical Evidence for IBEX-35 Listed Companies (2004-2008)", *International Business & Economics Research Journal*, 9(1): 117-128.
- FERRARO, O. (2011). "Comprehensive Income in Italy: Reporting Preferences and Its Effects on Performance Indicators", *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 7(12): 1315-1328.
- FERRARO, O.; VELTRI, S. (2012). "A Critical Analysis of the Empirical Researches on Comprehensive Income Value Relevance", *European Journal of Scientific Research*, 76(4): 587-594.
- FITZPATRICK, B.D.; RAJU, S.S.; TOCCO, A.L. (2010). "Comprehensive Income Options: A Detriment to Transparency", *International Business & Economics Research Journal*, 9(8): 21-28.
- GÖKGÖZ, A. (2013). "Diğer Kapsamlı Gelirler ve Muhasebeleştirilmesi", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (57): 23-38.
- GÜCENME, Ü. (2009). "Türkiye Muhasebe Standartlarında Kapsamlı Kârın Raporlanması", İnternet Adresi: <http://www.muhasetr.com/yazarlarimiz/umitgucenme/001/>, (Erişim Tarihi: 14.05.2013).
- JORDAN, C.E.; CLARK, S.J. (2002). "Comprehensive Income: How Is It Being Reported and What Are Its Effects?", *The Journal of Applied Business Research*, 18(2): 1-8.
- KABIR, M.H.; LASWAD, F. (2011). "Properties of Net Income and Total Comprehensive Income: New Zealand Evidence", *Accounting Research Journal*, 24(3): 268-289.
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK), "Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi", İnternet Adresi: http://www.kgk.gov.tr/contents/files/Pdf/Finansal_Tablo_Ornekleri_20.5.2013.pdf, (Erişim Tarihi: 10.07.2013).
- KANAGARETNAM, K.; MATHIEU, R.; SHEHATA, M. (2009). "Usefulness of Comprehensive Income Reporting in Canada", *Journal of Accounting Public Policy*, 28: 349-365.

ULUSAN

- KAVAL, H. (2011). "TMS Kapsamında Çeşit Esasına Göre Kâr / Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelirler Tablosu", E Yaklaşım, ss. 1-28, İnternet Adresi: <http://www.ozdogrular.com/content/view/17824/>, (Erişim Tarihi: 05.03.2013).
- KAVAL, H. (2012). "Diğer Kapsamlı Gelirler Tablosu", Vergi Sorunları Dergisi, 35(290): 9-16.
- KING, T.E., ORTEGREN, A.K.; REED, B.J. (1999). "An Analysis of the Impact of Alternative Financial Statement Presentations of Comprehensive Income", Academy of Accounting and Financial Studies Journal, 3(1), İnternet Adresi: <http://www.freepatentsonline.com/article/Academy-Accounting-Financial-Studies-Journal/208883274.html>, (Erişim Tarihi: 22.02.2013).
- KUBOTA, K.; SUDA, K.; TAKEHARA, H. (2007). "Information Content of Net Income and Other Comprehensive Income: Investigation of Japanese Firms", 2007 Asian Academic Accounting Association Meeting, 1-44. İnternet Adresi: <https://server1.tepper.cmu.edu/Seminars/docs/Kubotapaper.pdf>, (Erişim Tarihi: 22.02.2013).
- LAU KA PIK, K.; LEE KAM HA, A. (2010), "Usefulness of Comprehensive Income Reporting in Hong Kong", Unpublished A Honours Degree Project, Hong Kong: Hong Kong Baptist University, İnternet Adresi: <http://lib-sca.hkbu.edu.hk/trsimage/hp/07016522.pdf>, (Erişim Tarihi: 22.02.2013).
- LEE, Y.J.; PETRONI, K.R.; SHEN, M. (2006). "Cherry Picking, Disclosure Quality, and Comprehensive Income Reporting Choices: The Case of Property-Liability Insurers", Contemporary Accounting Research, 23(3): 655-692.
- LIU, X.; LIU, Y. (2009). "Applying Reporting of Comprehensive Income in China", International Journal of Marketing Studies, 1(2): 74-77.
- MCCOY, T.L.; THOMPSON, J.H.; HOSKINS, M.A. (2009). "Early Evidence of the Volatility of Comprehensive Income and Its Components", Academy of Accounting and Financial Studies Journal, Special Issue, 13, İnternet Adresi: <http://www.freepatentsonline.com/article/Academy-Accounting-Financial-Studies-Journal/209238529.html>, (Erişim Tarihi: 22.03.2013).
- MITRA, S.; HOSSAIN, M. (2009). "Value-Relevance of Pension Transition Adjustments and Other Comprehensive Income Components in the Adoption Year of SFAS No. 158", Review of Quantitative Finance and Accounting, 33: 279-301.
- Muhasebe Uygulama Yönetmeliği (2002, Haziran 22). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 24793 mükerrer.
- O'HANLON, J.F.; POPE, P.F. (1999). "The Value-Relevance of UK Dirty Surplus Accounting Flows", British Accounting Review, 31: 459-482.
- ÖRTEN, R.; KAVAL, H.; KARAPINAR, A. (2007). Türkiye Muhasebe - Finansal Raporlama Standartları (TMS - TFRS), Gazi Kitabevi, Ankara.
- ÖZTÜRK, C. (2009). "2007 Yılında UMS 1: Muhasebesel Değişiklikler ve Yorumlar", Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 11(2): 87-106.
- PANDIT, G.M.; PHILLIPS, J.J. (2004). "Comprehensive Income: Reporting Preferences of Public Companies", The CPA Journal, 74(11): 40-41.
- PASCAN, I. (2010). "A New Measure of Financial Performance: The Comprehensive Income - Opinions and Debates", Applied Economics, Business and Development, 186-191, İnternet Adresi: <http://www.wseas.us/e-library/conferences/2010/Tunisia/AEBD/AEBD-31.pdf>, (Erişim Tarihi: 22.02.2013).
- ROBERTS, C.; WANG, Y. (2009). "Accounting Harmonization and the Value - Relevance of Dirty Surplus Accounting Flows", Review of Accounting and Finance, 8(4): 340-368.
- SARIOĞLU, K; TÜREL, A. (2012). "Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına Göre Kapsamlı Gelir (Kâr) Tablosu: Kullanılan Dil Üzerine Eleştiri ve Sunum Şekli Tercihleri Üzerine Bir Araştırma", Vergi Sorunları Dergisi, 35(290): 82-94.
- SHUTO, A.; OTOMASA, S.; SUDA, K. (2009). "The Relative and Incremental Explanatory Powers of Dirty Surplus Items for Debt Interest Rate", Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, 18: 119-131.
- TFRS 10 Konsolide Finansal tablolar (2011, Ekim 28). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 28098.
- TFRS 9 Finansal Araçlar (2011, Mart 20). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 27880.
- TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu (2008, Ağustos 13). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 26966.
- TMS 16 Maddi Duran Varlıklar (2005, Aralık 31). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 26040.
- TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar (2006, Mart 30). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 26124.
- TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri (2005, Aralık 31). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 26040.
- TMS 33 Hisse Başına Kazanç (2006, Mart 28). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 26122.
- TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar (2006, Mart 17). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 26111.
- TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme (2006, Kasım 3). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 26335.
- Türkiye Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğlerde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ Sıra No: 1 (2012, Haziran 29). T.C. Resmi Gazete, Sayı: 28338.
- WANG, Y.; BUIJINK, W.; EKEN, R. (2006). "The Value Relevance of Dirty Surplus Accounting Flows in the Netherlands", The International Journal of Accounting, 41: 387-405.

- YÜCEL, G. (2006). ““Gelir Tablosu” İfadesi Kesinlikle Değiştirilmelidir”, İzmir SMMM Odası Dayanışma Dergisi, İnternet Adresi: <http://www.gokselyucel.net/gelir-tablosu-ifadesi-kesinlikle-degistirilmelidir/>, (Erişim Tarihi: 18.06.2013).
- ZULCH, H.; PRNOBIS, P. (2010). “The Predictive Power of Comprehensive Income and Its Individual Components under IFRS”, HHL-Arbeitspapier, HHL Working Paper No. 95, İnternet Adresi: <http://www.hhl.de/fileadmin/texte/publikationen/arbeitspapiere/hhlap0095.pdf>, (Erişim Tarihi: 22.02.2013).

Ek 1. BDDK'nın Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu Formatı

... A.Ş. Özkaynaklarda Muhasebeleştirilen Gelir Gider Kalemlerine İlişkin Konsolide Tablo			
Özkaynaklarda Muhasebeleştirilen Gelir Gider Kalemleri		Bin TL	
		Cari Dönem (.../.../...)	Önceki Dönem (.../.../...)
I.	Menkul Değerler Değerleme Farklarına Satılmaya Hazır Finansal Varlıklardan Eklenen		
II.	Maddi Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Farkları		
III.	Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Farkları		
IV.	Yabancı Para İşlemler İçin Kur Çevrim Farkları		
V.	Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlı Türev Finansal Varlıklara İlişkin Kâr / Zarar (Gerçeğe Uygun Değer Değişikliklerinin Etkin Kısımı)		
VI.	Yurtdışındaki Net Yatırım Riskinden Korunma Amaçlı Türev Finansal Varlıklara İlişkin Kâr / Zarar (Gerçeğe Uygun Değer Değişikliklerinin Etkin Kısımı)		
VII.	Muhasebe Politikasında Yapılan Değişiklikler İle Hataların Düzeltilmesinin Etkisi		
VIII.	TMS Uyarınca Özkaynaklarda Muhasebeleştirilen Diğer Gelir Gider Unsurları		
IX.	Değerleme Farklarına Ait Ertelemiş Vergi		
X.	Doğrudan Özkaynak Altında Muhasebeleştirilen Net Gelir / Gider (I + II + ... + IX)		
XI.	Dönem Kârı / Zararı		
11.1	Menkul Değerlerin Gerçeğe Uygun Değerindeki Net Değişme (Kâr - Zarara Transfer)		
11.2	Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlı Türev Finansal Varlıklardan Yeniden Sınıflandırılan ve Gelir Tablosunda Gösterilen Kısım		
11.3	Yurtdışındaki Net Yatırım Riskinden Korunma Amaçlı Yeniden Sınıflandırılan ve Gelir Tablosunda Gösterilen Kısım		
11.4	Diğer		
XII	Döneme İlişkin Muhasebeleştirilen Toplam Kâr / Zarar (X ± XI)		

Ek 2. KGK'nın Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu Formatı

... ŞİRKETİ BAĞIMSIZ DENETİMDEN GEÇMİŞ (GEÇMEMİŞ) ... TARİHLİ BİREYSEL (KONSOLİDE) KÂR VEYA ZARAR VE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOSU (Tüm tutarlar TL olarak gösterilmiştir)			
	Dipnot Referansları	Cari Dönem	Önceki Dönem
		(././..)	(././..)
DÖNEM KÂRI (ZARARI)			
<u>DİĞER KAPSAMLI GELİRLER</u>			
<u>Kâr veya zararda veniden sınıflandırılmayacaklar</u>			
- Maddi Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları / Azalışları			
- Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları / Azalışları			
- Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazançları / Kayıpları			
- Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Diğer Kapsamlı Gelirinden Kâr / Zararda Sınıflandırılmayacak Paylar*			
- Diğer Kâr veya Zarar Olarak Yeniden Sınıflandırılmayacak Diğer Kapsamlı Gelir Unsurları			
- Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Diğer Kapsamlı Gelire İlişkin Vergiler**			
- Dönem Vergi Gideri/Geliri			
- Ertelemiş Vergi Gideri/Geliri			
<u>Kâr veya zarar olarak veniden sınıflandırılacaklar</u>			
- Yabancı Para Çevirim Farkları			
- Satılmaya Hazır Finansal Varlıkların Yeniden Değerleme ve / veya Sınıflandırma Kazançları / Kayıpları			
- Nakit Akış Riskinden Korunma Kazançları / Kayıpları			
- Yurtdışındaki İşletmeye İlişkin Yatırım Riskinden Korunma Kazançları / Kayıpları			
- Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Diğer Kapsamlı Gelirinden Kâr / Zararda Sınıflandırılmayacak Paylar*			
- Diğer Kâr veya Zarar Olarak Yeniden Sınıflandırılacak Diğer Kapsamlı Gelir Unsurları			
- Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Diğer Kapsamlı Gelire İlişkin Vergiler**			
- Dönem Vergi Gideri/Geliri			
- Ertelemiş Vergi Gideri/Geliri			
<u>DİĞER KAPSAMLI GELİR</u>			
<u>TOPLAM KAPSAMLI GELİR</u>			
<u>Toplam Kapsamlı Gelirin Dağılımı</u>			
Kontrol gücü olmayan paylar			
Ana ortaklık payları			

Kaynak: KGK, <http://www.kgk.gov.tr/>

* Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen ortaklıklar içinde sadece iştirakler varsa "İştiraklerin Diğer Kapsamlı Gelirlerinden Paylar" ismi; sadece iş ortaklıkları varsa "İş Ortaklıklarının Diğer Kapsamlı Gelirlerinden Paylar" ismi kullanılabilir.

** İsteyen işletmeler, bu şekilde toplu bir netleştirme kalemi kullanabileceği gibi; her bir kalemi, vergiden arındırılmış net tutarları üzerinden de gösterebilir. Bu durumda, bu kalem kullanılmaz.